

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δευτέρο τμήμα)
της 12ης Σεπτεμβρίου 2007*

Στην υπόθεση Τ-243/05,

Ελληνική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον Γ. Κανελλόπουλο και την Ε. Σβολοπούλου,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από την Ε. Τσερέπα-Lacombe και τον L. Visaggio, επικουρούμενους από τον Ν. Κορογιαννάκη, δικηγόρο,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως 2005/354/ΕΚ της Επιτροπής, της 29ης Απριλίου 2005, σχετικά με τον αποκλεισμό από την κοινοτική χρηματοδότηση ορισμένων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), τμήμα

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

Εγγυήσεων (ΕΕ L 112, σ. 14), στο μέτρο που αποκλείει ορισμένες δαπάνες της Ελληνικής Δημοκρατίας στους τομείς των αροτραίων καλλιεργειών και του ελαιολάδου, καθώς και στον τομέα του δημοσιονομικού ελέγχου,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Pírgung, πρόεδρο, N. J. Forwood και Σ. Παπασάββα, δικαστές,
γραμματέας: Κ. Καντζά, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 20ής Μαρτίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

- ¹ Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 729/70 του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 1970, περί χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005, σ. 93), όπως τροποποιήθηκε για τελευταία φορά με τον κανονισμό (ΕΚ) 1287/95 του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 1995 (ΕΕ L 125, σ. 1), θέσπισε τους γενικούς κανόνες που ισχύουν για

τη χρηματοδότηση της κοινής γεωργικής πολιτικής. Ο κανονισμός (ΕΚ) 1258/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999, περί χρηματοδότησεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ L 160, σ. 103), αντικατέστησε τον κανονισμό 729/70 και εφαρμόζεται στις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1ης Ιανουαρίου 2000.

- 2 Δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', και του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 729/70, καθώς και του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', και του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 1258/1999, το τμήμα Εγγυήσεων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) χρηματοδοτεί, στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών, τις παρεμβάσεις για τη σταθεροποίηση των αγορών αυτών, που πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες.
- 3 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 729/70 και το άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 1258/1999, η Επιτροπή αποφασίζει για τις δαπάνες που πρέπει να εξαιρεθούν από την κοινοτική χρηματοδότηση, όταν διαπιστώνει ότι οι δαπάνες αυτές δεν πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες. Κατά την εκτίμηση των ποσών που θα εξαιρέσει, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τη φύση και τη σοβαρότητα της παραβάσεως, καθώς και την οικονομική ζημία σε βάρος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.
- 4 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 729/70 προβλέπει ότι «[η] απόρριψη χρηματοδότησης δεν μπορεί να αφορά δαπάνες προγενέστερες του τελευταίου 24μήνου πριν από τη γραπτή ανακοίνωση της Επιτροπής στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος των αποτελεσμάτων [...] των εξακριβώσεων [της Επιτροπής]». Το άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999 περιλαμβάνει ταυτόσημη διάταξη.
- 5 Οι λεπτομέρειες της διαδικασίας εκκαθαρίσεως των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ εξακολουθούν να καθορίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) 1663/95 της Επιτροπής, της 7ης Ιουλίου 1995, για τη θέσπιση λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού 729/70 όσον

αφορά τη διαδικασία για την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Εγγυήσεων (ΕΕ L 158, σ. 6), όπως τροποποιήθηκε ιδίως με τον κανονισμό (ΕΚ) 2245/1999 της Επιτροπής, της 22ας Οκτωβρίου 1999 (ΕΕ L 273, σ. 5).

6 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95 ορίζει τα ακόλουθα:

«Σε περίπτωση που, μετά τη διεξαγωγή έρευνας, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι δαπάνες δεν πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες, ανακοινώνει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος τα αποτελέσματα των ελέγχων της και υποδεικνύει τα διορθωτικά μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν προκειμένου να διασφαλιστεί στο μέλλον η τήρηση των προαναφερθέντων κανόνων.

Στην ανακοίνωση γίνεται μνεία του παρόντος κανονισμού. Το κράτος μέλος απαντά εντός δύο μηνών και η Επιτροπή δύναται να τροποποιήσει τη θέση της αναλόγως. Σε αιτιολογημένες περιπτώσεις, η Επιτροπή μπορεί να παρατείνει την προαναφερθείσα προθεσμία.

Μετά τη λήξη της προθεσμίας που χορηγείται για την απάντηση, η Επιτροπή καλεί το κράτος μέλος σε διάλογο και τα δύο μέρη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να καταλήξουν σε συμφωνία όσον αφορά τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν, καθώς και όσον αφορά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παράβασης και της χρηματοοικονομικής ζημίας που υπέστη η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Μετά τη διεξαγωγή διαλόγου και τη λήξη κάθε προθεσμίας που τάσσει η Επιτροπή, σε διαβούλευση με το κράτος μέλος, μετά τον διάλογο για την κοινοποίηση πρόσθετων πληροφοριών ή, αν το κράτος μέλος δεν αποδέχεται την πρόσκληση εντός προθεσμίας που τάσσει η Επιτροπή, μετά τη λήξη της προθεσμίας αυτής, η Επιτροπή κοινοποιεί επίσημα τα συμπεράσματά της στο κράτος μέλος κάνοντας μνεία της απόφασης 94/442/ΕΚ της Επιτροπής. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του τέταρτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου, στην κοινοποίηση αυτή θα περιλαμβάνεται εκτίμηση των δαπανών που η Επιτροπή προτίθεται να εξαιρέσει βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού [...] 729/70.

Το κράτος μέλος πληροφορεί την Επιτροπή, σε εύθετο χρονικό διάστημα, για τα διορθωτικά μέτρα που λαμβάνει προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση των κοινοτικών κανόνων καθώς και για την ημερομηνία έναρξης της ισχύος τους. Η Επιτροπή εκδίδει, ανάλογα με την περίπτωση μία ή περισσότερες αποφάσεις βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού [...] 729/70 για την εξαίρεση των δαπανών που δεν είναι σύμφωνες με τους κοινοτικούς κανόνες μέχρι την ημερομηνία έναρξης της ισχύος των διορθωτικών μέτρων.»

- 7 Οι κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή κατ' αποκοπή διορθώσεων καθορίστηκαν με το έγγραφο VI/5330/97 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1997, με τίτλο «Κατευθυντήριες οδηγίες για τον υπολογισμό των οικονομικών συνεπειών κατά την κατάρτιση αποφάσεως σχετικά με την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ — [Τμήμα] Εγγυήσεων» (στο εξής: έγγραφο VI/5330/97). Όταν από τις πληροφορίες που προκύπτουν από την έρευνα δεν μπορεί να προσδιοριστεί η ζημία της Κοινότητας, μπορεί να πραγματοποιηθεί μια κατ' αποκοπή διόρθωση με βάση μια γενική εκτίμηση των σχετικών ζημιών, με στατιστικές μεθόδους ή με σύγκριση προς άλλα εξακριβώσιμα στοιχεία. Το ποσοστό της διορθώσεως αυτής ανέρχεται, γενικά, σε 2 %, σε 5 %, σε 10 % ή σε 25 % των δηλωθεισών δαπανών, σε συνάρτηση με το μέγεθος του κινδύνου ζημίας.

Ιστορικό της διαφοράς

- 8 Με την απόφαση 2005/354/ΕΚ, της 29ης Απριλίου 2005, σχετικά με τον αποκλεισμό από την κοινοτική χρηματοδότηση ορισμένων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Εγγυήσεων (ΕΕ L 112, σ. 14, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), η Επιτροπή απέκλεισε, όσον αφορά την Ελληνική Δημοκρατία, από την κοινοτική χρηματοδότηση, στους τομείς των αροτραίων καλλιέργειών και του ελαιολάδου καθώς και στον τομέα του δημοσιονομικού ελέγχου, ποσό 26 437 135,76 ευρώ για τα οικονομικά έτη 1996 έως 1998, 2001 και 2002.

- 9 Οι λόγοι των δημοσιονομικών διορθώσεων στις οποίες προέβη η Επιτροπή συνοψίζονται στη συνοπτική έκθεση AGRI-64241-2004, της 31ης Οκτωβρίου 2004, σχετικά με τα αποτελέσματα των ελέγχων για την εκκαθάριση λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Εγγυήσεων, βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 729/70 και του άρθρου 7, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) 1258/1999 όσον αφορά τις επιστροφές κατά την εξαγωγή, τα οπωροκηπευτικά, τα γαλακτοκομικά προϊόντα, τη δημόσια αποθεματοποίηση, τις κτηνοτροφικές πριμοδοτήσεις, τις αροτραίες καλλιέργειες, το ελαιόλαδο και τις λιπαρές ουσίες, την αγροτική ανάπτυξη και τις καθυστερήσεις πληρωμών (στο εξής: συνοπτική έκθεση).
- 10 Η προσφυγή αφορά τρία είδη διορθώσεων:
- μια κατ' αποκοπή διόρθωση 5 % σχετικά με τις αροτραίες καλλιέργειες λόγω ανεπαρκούς εγγυήσεως της κανονικότητας των αιτήσεων, ήτοι 25 361 283 ευρώ για το οικονομικό έτος 2002.
  - μια διόρθωση βάσει υπολογισμού συνολικού ύψους 200 146,68 ευρώ σχετικά με το ελαιόλαδο λόγω καθυστερήσεων στην ανάκληση εγκρίσεων επιχειρήσεων και την επιβολή κυρώσεων σχετικά με την ποιότητα για τα οικονομικά έτη 1996 έως 1998.
  - μια διόρθωση βάσει υπολογισμού ύψους 488 788,96 ευρώ λόγω μη τηρήσεως των προθεσμιών πληρωμής (δημοσιονομικός έλεγχος) για το οικονομικό έτος 2001, που αναλύεται σε 455 070,44 ευρώ όσον αφορά ενίσχυση για τους βίκους και σε 33 718,52 ευρώ όσον αφορά ενίσχυση ανά εκτάριο για το ρύζι.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

11 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 30 Ιουνίου 2005, η Ελληνική Δημοκρατία άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

12 Η Ελληνική Δημοκρατία ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει ή, επικουρικώς, να μεταρρυθμίσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

13 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Επί του βασίμου της προσφυγής

- 14 Η προσφυγή αφορά τρεις παρεμβάσεις χρηματοδοτηθείσες από το ΕΓΤΠΕ, ήτοι τις σχετικές με τις αροτραίες καλλιέργειες, το ελαιόλαδο και τον δημοσιονομικό έλεγχο. Με αυτήν ακριβώς τη σειρά, διακρίνοντας μεταξύ των τριών αυτών παρεμβάσεων, θα εξετάσει το Πρωτοδικείο το βάσιμο των ισχυρισμών της Ελληνικής Δημοκρατίας.

Επί των αροτραίων καλλιεργειών

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

- 15 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3508/92 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1992, για τη θέσπιση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων (ΕΕ L 355, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1593/2000 του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 2000 (ΕΕ L 182, σ. 4), προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος δημιουργεί ένα τέτοιο σύστημα (στο εξής: ΟΣΔΕ), το οποίο εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, στο καθεστώς στήριξης των παραγωγών ορισμένων αροτραίων καλλιεργειών.
- 16 Σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 3508/92, το ΟΣΔΕ έχει εφαρμογή, μεταξύ άλλων, στις ενισχύσεις που προβλέπει ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1765/92 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1992, για τη θέσπιση καθεστώτος στήριξης των παραγωγών ορισμένων αροτραίων καλλιεργειών (ΕΕ L 181, σ. 12), ο οποίος αντικαταστάθηκε από 1ης Ιουλίου 2000 από τον κανονισμό (ΕΚ) 1251/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999, για τη θέσπιση καθεστώτος στήριξης των παραγωγών ορισμένων αροτραίων καλλιεργειών (ΕΕ L 160, σ. 1).

17 Κατά το άρθρο 2 του κανονισμού 3508/92:

«[τ]ο [ΟΣΔΕ] περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

α) μηχανογραφημένη βάση δεδομένων·

β) [...] σύστημα αναγνώρισης των αγροτεμαχίων·

γ) [...] σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής των ζώων·

δ) αιτήσεις ενίσχυσης·

ε) ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου.»

18 Το άρθρο 7 του κανονισμού 3508/92 διευκρινίζει ότι το ΟΣΔΕ «αφορά το σύνολο των αιτήσεων ενίσχυσης που υποβάλλονται, ιδίως όσον αφορά τους διοικητικούς ελέγχους, τους επιτόπιους ελέγχους και, ενδεχομένως, τις επαληθεύσεις με αεροπορική ή δορυφορική τηλεανίχνευση».

19 Το άρθρο 8 του κανονισμού 3508/92 ορίζει τα εξής:

«1. Το κράτος μέλος προβαίνει σε διοικητικό έλεγχο των αιτήσεων ενίσχυσης.

2. Οι διοικητικοί έλεγχοι συμπληρώνονται από επιτόπιους ελέγχους που διενεργούνται δειγματοληπτικά σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Για όλους αυτούς τους ελέγχους, το κράτος μέλος καταρτίζει σχέδιο δειγματοληψίας.

3. Κάθε κράτος μέλος ορίζει μια αρχή η οποία είναι επιφορτισμένη με το συντονισμό των ελέγχων που προβλέπονται από τον παρόντα κανονισμό.

4. Οι εθνικές αρχές, μπορούν, υπό όρους που θα καθοριστούν, να χρησιμοποιούν την τηλεανίχνευση για να προσδιορίζουν την έκταση και τη χρήση των αγροτεμαχίων και για να ελέγχουν την κατάστασή τους.

[...]»

20 Το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 3508/92, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2466/96 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ L 335, σ. 1), ορίζει ότι το ΟΣΔΕ εφαρμόζεται από 1ης Φεβρουαρίου 1993 όσον αφορά τις αιτήσεις ενισχύσεως, το αλφαριθμητικό σύστημα αναγνώρισεως και καταγραφής των βοοειδών και το ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου περί του οποίου γίνεται λόγος στο άρθρο 7, και το αργότερο από 1ης Ιανουαρίου 1997 όσον αφορά τα λοιπά στοιχεία περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 2.

- 21 Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του ΟΣΔΕ καθορίζονταν, για τα οικονομικά έτη τα οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση, από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3887/92 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1992, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του ΟΣΔΕ σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων (ΕΕ L 391, σ. 36), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2801/1999 της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 1999 (ΕΕ L 340, σ. 29).
- 22 Τα άρθρα 6 και 7 του κανονισμού 3887/92 προβλέπουν λεπτομερείς διατάξεις περί των ελέγχων τους οποίους πρέπει να διενεργούν οι αρχές των κρατών μελών.

Η συνοπτική έκθεση

- 23 Από τις 6 μέχρι τις 9 Αυγούστου 2001 και από τις 15 μέχρι τις 17 Απριλίου 2002, οι υπηρεσίες της Επιτροπής πραγματοποίησαν στην Ελλάδα επιθεωρήσεις όσον αφορά τη λήψη των απαιτούμενων μέτρων προς εξασφάλιση της νομιμότητας και της κανονικότητας των πληρωμών στον τομέα των αροτραίων καλλιεργειών.
- 24 Κατά το σημείο Β.7.1.1 της συνοπτικής εκθέσεως, η Ελλάδα δεν είχε εφαρμόσει, όσον αφορά το έτος συγκομιδής 2001, ούτε το ΟΣΔΕ ούτε τη διαδικασία εγκρίσεως, με την οποία το Υπουργείο Γεωργίας είχε κληθεί, από τις 16 Οκτωβρίου 1995, να διενεργεί όλους τους αναγκαίους ελέγχους πριν από τις πληρωμές στους δικαιούχους. Η Επιτροπή αναφέρει ότι ο επιφορτισμένος με τις πληρωμές οργανισμός (η ΓΕΔΙ-ΔΑΓΕΠ) συνέχισε, εντούτοις, να προβαίνει στις πληρωμές αυτές χωρίς να διαθέτει αποδείξεις περί του προηγούμενου ελέγχου των σχετικών αιτήσεων εκ μέρους άλλων υπηρεσιών, ιδίως ορισμένων νομαρχιών.

- 25 Όσον αφορά τη θέση του ΟΣΔΕ σε εφαρμογή, στο ίδιο σημείο της συνοπτικής εκθέσεως υπογραμμίζεται ότι το σύστημα αναγνώρισεως αγροτεμαχίων (στο εξής: ΣΑΑ, βλ. ανωτέρω σκέψη 17), που έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί την 1η Ιανουαρίου 1997 (βλ. ανωτέρω σκέψη 20), δεν ήταν ακόμη έτοιμο το 2003 και ότι μόνον το 67,5 % της επιφάνειας των αροτραίων καλλιεργειών και των καλλιεργειών χορτονομών είχε αναγνωρισθεί στο πλαίσιο του ΣΑΑ σε σχέση με αγροτεμάχια αναφοράς βάσει ορθοφωτογραφιών. Επομένως, κατά την Επιτροπή, ένα σημαντικό μέρος των γαιών, που αντιστοιχούσε στο 28,2 %, των σχετικών καλλιεργειών, αναγνωρίστηκε με ακατάλληλο υλικό, ενώ το 4,3 % των εκτάσεων αυτών δεν αναγνωρίστηκε καθόλου.
- 26 Κατά τη συνοπτική έκθεση, οι διενεργηθέντες επιτόπιοι έλεγχοι ήταν ποιοτικώς ανεπαρκείς και, επιπλέον, αφορούσαν ένα μικρό δείγμα αιτήσεων ενισχύσεως και, επομένως, δεν αρκούσαν για να εξασφαλιστεί η κατάλληλη εξακρίβωση της επιλεξιμότητας στο 100 % των περιπτώσεων ή για να προληφθεί η αδικαιολόγητη σώρευση ενισχύσεων. Για να είναι αποτελεσματικοί, οι κλασικοί έλεγχοι πρέπει να διενεργούνται πριν ή λίγο μετά τη συγκομιδή. Όμως, δεδομένου ότι, όσον αφορά το μεγαλύτερο μέρος των καλλιεργειών, η συγκομιδή πραγματοποιείται από τα τέλη Μαΐου έως τις αρχές Ιουλίου, η Επιτροπή αναφέρει ότι οι ελληνικές αρχές δεν μπόρεσαν να εγγυηθούν για το 2001 την τήρηση των προϋποθέσεων χορηγήσεως των ενισχύσεων, καθόσον το 28 % των κλασικών ελέγχων διενεργήθηκαν μετά τις 31 Αυγούστου. Κατά την Επιτροπή, το γεγονός αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τις καλλιέργειες σκληρού σίτου, του οποίου η συγκομιδή πραγματοποιείται τον Ιούλιο και ο οποίος αντιπροσωπεύει το 40 έως 50 % της εκτάσεως των ελληνικών αροτραίων καλλιεργειών. Στη συνοπτική έκθεση, η Επιτροπή κάνει επίσης λόγο για ελλείψεις όσον αφορά την ποιότητα των ελέγχων με τηλεπισκόπηση (καθυστέρηση στη σύναψη συμβάσεων και στις επιτόπιες επισκέψεις και σχετικά με την υποβολή των αποτελεσμάτων στη διοίκηση, παλαιότητα των φωτογραφιών, μη εφαρμογή των συστάσεων για τα τεχνικά όρια ανοχής).
- 27 Όσον αφορά τη διαδικασία εγκρίσεως, η Επιτροπή καταγγέλλει μια μη ικανοποιητική κατάσταση στις νομαρχίες, ιδιαίτερα σε επίπεδο οργανώσεως του προσωπικού, διενέργειας των ελέγχων καθώς και επιτελέσεως του έργου που έχουν αναλάβει οι ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την κατά χρόνο αναρμοδιότητα της Επιτροπής

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 28 Καταρχάς, η Ελληνική Κυβέρνηση υπενθυμίζει τον περιορισμό που εισάγουν οι διατάξεις οι οποίες παρατίθενται ανωτέρω στη σκέψη 4. Υπογραμμίζει, περαιτέρω, ότι ο κανονισμός 1663/95 προσδιορίζει, στο άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, το περιεχόμενο της γραπτής ανακοίνωσης με την οποία η Επιτροπή κοινοποιεί στα κράτη μέλη το αποτέλεσμα των εξακριβώσεών της. Η ως άνω κυβέρνηση παρατηρεί επίσης ότι η ίδια αυτή διάταξη προέβλεπε, προτού τροποποιηθεί με τον κανονισμό 2245/1999, ότι η εν λόγω ανακοίνωση πρέπει να περιλαμβάνει εκτίμηση των δαπανών που η Επιτροπή προτίθεται να εξαιρέσει από την κοινοτική χρηματοδότηση δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 729/70 και του άρθρου 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999.
- 29 Όμως, ο περιορισμός που προβλέπουν τα άρθρα τα οποία παρατίθενται ανωτέρω στη σκέψη 4 αποσκοπεί στην προστασία των κρατών μελών από την έλλειψη ασφάλειας δικαίου που θα προέκυπτε αν η Επιτροπή ήταν σε θέση να αμφισβητεί δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν πολλά έτη πριν από την έκδοση κάποιας αποφάσεως ως προς τη συμφωνία τους με τους κοινοτικούς κανόνες. Επιπλέον, ο εν λόγω περιορισμός σκοπεί στην ενίσχυση της διαφάνειας της διαδικασίας, ενημερώνοντας το κράτος μέλος σε εύθετο χρόνο σχετικά με την εκτίμηση της οικονομικής ζημίας, αλλά και με τη σκοπούμενη διόρθωση. Ο σημαντικός ρόλος των κρατών μελών στη διαδικασία εκκαθάρισεως λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ δικαιολογεί το δικαίωμά τους να ενημερώνονται πλήρως στα διάφορα στάδια της διαδικασίας και να υποβάλλουν κάθε φορά τις παρατηρήσεις τους.
- 30 Κατά συνέπεια, η Ελληνική Κυβέρνηση θεωρεί ότι πρέπει να εξετάζεται αν κάθε ανακοίνωση δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 πληροί τις προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής. Στο πλαίσιο αυτό, η

έκφραση «εκτίμηση των δαπανών που μπορεί να εξαιρεθούν» έχει την έννοια ότι δεν απαιτείται αριθμητική μνεία του ποσού των σχετικών δαπανών και ότι αρκεί η μνεία των στοιχείων που καθιστούν δυνατό να υπολογιστεί τουλάχιστον κατά προσέγγιση το ποσό αυτό.

- 31 Οι εκτιμήσεις αυτές δεν θίγονται από την τροποποίηση του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95 με τον κανονισμό 2245/1999. Πράγματι, η μετάθεση της υποχρέωσης εκτίμησης της δημοσιονομικής διορθώσεως δεν μπορεί να αποδεικνύει τη βούληση του νομοθέτη να καταργήσει την προστασία των κρατών μελών περί της οποίας γίνεται λόγος ανωτέρω στη σκέψη 29. Αντιθέτως, πρόθεσή του ήταν να προσθέσει στη διαδικασία εκκαθαρίσεως λογαριασμών την άποψη του οικείου κράτους μέλους. Εξ αυτού προκύπτει ότι μια ανακοίνωση που δεν περιέχει εκτίμηση των δαπανών που η Επιτροπή προτίθεται να εξαιρέσει από την κοινοτική χρηματοδότηση δεν μπορεί να συνιστά εναρκτήριο γεγονός της προθεσμίας των 24 μηνών που προβλέπουν οι κανονισμοί 729/70 και 1258/99. Η νομολογία έχει δεχθεί ότι η δεύτερη ανακοίνωση που προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 είναι εκείνη που συνιστά το εναρκτήριο γεγονός της προθεσμίας των 24 μηνών, διότι με την ανακοίνωση αυτή η Επιτροπή αναφέρει τις δαπάνες που προτίθεται να εξαιρέσει από την κοινοτική χρηματοδότηση.
- 32 Εν προκειμένω, η πρώτη ανακοίνωση με την οποία η Επιτροπή προέβη σε εκτίμηση των δαπανών που είχε την πρόθεση να αποκλείσει ήταν ένα έγγραφο της 16ης Φεβρουαρίου 2004. Από αυτό προκύπτει ότι η Επιτροπή ήταν αναρμόδια να επιβάλει διόρθωση όσον αφορά δαπάνες πραγματοποιηθείσες πριν από τις 16 Φεβρουαρίου 2002. Ως εκ τούτου, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που επιφέρει, στον τομέα των αροτραίων καλλιεργειών, οικονομική διόρθωση στις δαπάνες που αφορούν το έτος συγκομιδής 2001.
- 33 Η Επιτροπή αρνείται ότι ανακοίνωσε τα αποτελέσματα των εξακριβώσεων της για πρώτη φορά με το έγγραφο της 16ης Φεβρουαρίου 2004. Διευκρινίζει ότι είχε ήδη προβεί σε σχετική ανακοίνωση με δύο έγγραφα της 1ης Μαρτίου και της 21ης Αυγούστου 2002, τα οποία πληρούσαν τις προϋποθέσεις του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95.

34 Εξάλλου, το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2245/1999, δεν υποχρεώνει πλέον την Επιτροπή να προβαίνει, με την ανακοίνωσή της προς τα κράτη μέλη, σε εκτίμηση των δαπανών που θα αποκλειστούν από την κοινοτική χρηματοδότηση. Η ανακοίνωση αυτή επιτελεί προειδοποιητικό ρόλο. Επιπλέον, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ, αφενός, της «ανακοίνωσης των διαπιστώσεων», περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95, και, αφετέρου, της «επίσημης ανακοίνωσης των συμπερασμάτων», περί της οποίας γινόταν αρχικά λόγος στο δεύτερο εδάφιο της ίδιας διατάξεως και, στη συνέχεια, στο τρίτο εδάφιο της, μετά την τροποποίησή της από τον κανονισμό 2245/1999. Η ανακοίνωση των διαπιστώσεων δεν χρειάζεται να πληροί τόσο αυστηρές προϋποθέσεις τύπου όσο η επίσημη ανακοίνωση των συμπερασμάτων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα έγγραφα της 1ης Μαρτίου και της 21ης Αυγούστου 2002 ανταποκρίνονταν, αντίθετα προς τα υποστηριζόμενα από την Ελληνική Κυβέρνηση, στις προβλεπόμενες απαιτήσεις για την ανακοίνωση του αποτελέσματος των εξακριβώσεών της.

35 Η Επιτροπή στηρίζεται στη γραμματική ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/99 και του άρθρου 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 για να καταλήξει στο ότι η προθεσμία των 24 μηνών αρχίζει να τρέχει με την αποστολή του εγγράφου με το οποίο ανακοινώνει τα αποτελέσματα των εξακριβώσεών της. Πέραν της γραμματικής ερμηνείας, η ratio της τελευταίας αυτής διατάξεως συνίσταται στην καλύτερη προστασία των διαδικαστικών δικαιωμάτων των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, η επιχειρηματολογία της Ελληνικής Κυβερνήσεως η οποία στηρίζεται σε νομολογία που διαμορφώθηκε με βάση την προγενέστερη διατύπωση του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95 δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

36 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 729/70 και το άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999, αφενός, και το άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95, αφετέρου, αφορούν το ίδιο στάδιο της διαδικασίας εκκαθαρίσεως

των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, ήτοι την αποστολή της πρώτης ανακοινώσεως από την Επιτροπή στο κράτος μέλος κατά το πέρας των ελέγχων που έχει διενεργήσει η Επιτροπή. Ως εκ τούτου, το άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 προσδιορίζει το περιεχόμενο της γραπτής ανακοινώσεως περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 729/70 και στο άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999 (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 24ης Ιανουαρίου 2002, C-170/00, Φινλανδία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-1007, σκέψεις 26 και 27· της 13ης Ιουνίου 2002, C-158/00, Λουξεμβούργο κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-5373, σκέψη 23, και της 24ης Φεβρουαρίου 2005, C-300/02, Ελλάδα κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-1341, σκέψη 68).

- 37 Προτού τροποποιηθεί από τον κανονισμό 2245/1999, το άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 προέβλεπε ότι η εν λόγω ανακοίνωση πρέπει να αναφέρει τα διορθωτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν για τη διασφάλιση της μελλοντικής τηρήσεως των οικείων κανόνων, να περιέχει εκτίμηση των δαπανών που η Επιτροπή σχεδιάζει να αποκλείσει από την κοινοτική χρηματοδότηση, καθώς και να παραπέμπει στον κανονισμό 1663/95 (προμνησθείσες στη σκέψη 36 αποφάσεις Φινλανδία κατά Επιτροπής, σκέψη 26, Λουξεμβούργο κατά Επιτροπής, σκέψη 23, και Ελλάδα κατά Επιτροπής, σκέψη 69).
- 38 Ωστόσο, η υποχρέωση της Επιτροπής να γνωστοποιεί, με την ανακοίνωση που αποστέλλει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95, εκτίμηση των δαπανών που σχεδιάζει να αποκλείσει από την κοινοτική χρηματοδότηση καταργήθηκε με τον κανονισμό 2245/1999. Η εκτίμηση αυτή πρέπει πλέον να περιλαμβάνεται στο έγγραφο που αποστέλλεται μετά τις διμερείς συζητήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί.
- 39 Η Ελληνική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί ότι η Επιτροπή δεν είναι πλέον υποχρεωμένη να προβαίνει σε εκτίμηση των δαπανών που πρέπει να αποκλειστούν από την κοινοτική χρηματοδότηση με το πρώτο έγγραφο που αποστέλλει κατά το πέρας της έρευνάς της. Υποστηρίζει, ωστόσο, ότι, αν η Επιτροπή υποχρεούται στο εξής να προβαίνει στην εκτίμηση αυτή με το δεύτερο έγγραφο που αποστέλλει κατά το πέρας των διμερών συζητήσεων και πριν από τη διαδικασία συμβιβασμού, τότε η αποστολή

αυτού του εγγράφου πρέπει να θεωρείται πλέον ως αφετηρία της προθεσμίας των 24 μηνών. Προς τεκμηρίωση του ισχυρισμού της, η Ελληνική Κυβέρνηση στηρίζεται στη διατύπωση των προαναφερθεισών αποφάσεων, σύμφωνα με την οποία, αν η Επιτροπή δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει με τον κανονισμό 1663/95, η μη τήρηση αυτή μπορεί, αναλόγως της σοβαρότητάς της, να καταστήσει κενή περιεχομένου τη διαδικαστική εγγύηση την οποία παρέχουν στα κράτη μέλη οι διατάξεις των κανονισμών 729/70 και 1258/1999, οι οποίες περιορίζουν χρονικώς τις δαπάνες τις οποίες μπορεί να αφορά η άρνηση χρηματοδοτήσεως εκ μέρους του ΕΓΤΠΕ.

40 Αν, κατά συνέπεια, η ανακοίνωση της εκτίμησεως των δαπανών που πρέπει να αποκλειστούν αποτελεί μέρος της «[διαδικαστικής εγγυήσεως] που χορηγείται στα κράτη μέλη με το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 729/70 και με το άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999», πρέπει, κατά την Ελληνική Κυβέρνηση, να συναχθεί ότι η προθεσμία των 24 μηνών πρέπει να υπολογίζεται από τον χρόνο αποστολής αυτής της ανακοινώσεως.

41 Η επιχειρηματολογία της Ελληνικής Κυβερνήσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πρέπει να υπομνησθεί ότι, τόσο κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 729/70 όσο και κατά το άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999, η προθεσμία των 24 μηνών πρέπει να υπολογίζεται από τον χρόνο κατά τον οποίο η Επιτροπή ανακοινώνει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος τα αποτελέσματα των εξακριβώσεών της, δηλαδή τα αποτελέσματα των επιτόπιων ελέγχων των υπηρεσιών της στα κράτη μέλη (προμνησθείσα στη σκέψη 36 απόφαση Φινλανδία κατά Επιτροπής, σκέψη 27).

42 Συνεπώς, οι κανονισμοί 729/70 και 1258/1999 ουδόλως απαιτούν να παρουσιάσει η Επιτροπή εκτίμηση των δαπανών που σχεδιάζει να αποκλείσει από την κοινοτική χρηματοδότηση ώστε να αρχίσει να τρέχει η προθεσμία των 24 μηνών. Η απαίτηση αυτή προβλεπόταν μόνον από τον κανονισμό 1663/95 προτού αυτός τροποποιηθεί από τον κανονισμό 2245/1999. Επομένως, η διαδικαστική εγγύηση που παρέχουν, υπό τη μορφή της προθεσμίας των 24 μηνών, οι προμνησθείσες διατάξεις των κανονισμών 729/70 και 1258/1999 συνδέεται μόνο με την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των εξακριβώσεων της Επιτροπής και όχι με εκτίμηση των δαπανών που η τελευταία σχεδιάζει να αποκλείσει από την κοινοτική χρηματοδότηση. Πράγματι, αυτά τα αποτελέσματα είναι εκείνα που αποτελούν τη βάση οποιασδήποτε διορθώσεως

και τα οποία πρέπει να ανακοινώνονται στο κράτος μέλος μόλις αυτό καθίσταται δυνατόν, ούτως ώστε το κράτος μέλος να μπορεί να διορθώνει τις διαπιστωθείσες ελλείψεις το ταχύτερο δυνατόν και, κατά συνέπεια, να αποφεύγει νέες διορθώσεις στο μέλλον.

43 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, έστω και αν η εκτίμηση των δαπανών που πρέπει να αποκλειστούν από την κοινοτική χρηματοδότηση γίνεται πλέον με τη δεύτερη ανακοίνωση της Επιτροπής, η οποία αποστέλλεται στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος κατά το πέρας των διμερών συζητήσεων, η προθεσμία των 24 μηνών πρέπει πάντοτε να υπολογίζεται, σύμφωνα με τους κανονισμούς 729/70 και 1258/1999, από τον χρόνο της πρώτης ανακοινώσεως, η οποία εκθέτει τα αποτελέσματα των εξακριβώσεων.

44 Η θέση αυτή δεν θίγει τα διαδικαστικά δικαιώματα που επικαλείται η Ελληνική Κυβέρνηση. Πράγματι, οι αποφάσεις περί εκκαθάρισεως των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ λαμβάνονται μετά από κατ' αντιδικία διαδικασία, στη διάρκεια της οποίας τα κράτη μέλη διαθέτουν όλες τις απαιτούμενες εγγυήσεις ώστε να εκθέσουν την άποψή τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιανουαρίου 1998, C-61/95, Ελλάδα κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-207, σκέψη 39). Ειδικότερα, από την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 2245/1999, τα κράτη μέλη έχουν πάντοτε τη δυνατότητα να υποστηρίξουν την άποψή τους, σχετικά με τις διαπιστώσεις τις οποίες διατυπώνει η Επιτροπή κατά το πέρας των ερευνών της, με την επιστολή που προβλέπεται προς τούτο από το άρθρο 8, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95, όπως έχει τροποποιηθεί, καθώς και κατά τη διμερή συζήτηση που ακολουθεί. Όσον αφορά τις σχεδιαζόμενες διορθώσεις, οι οποίες ανακοινώνονται για πρώτη φορά με το έγγραφο που αποστέλλεται μετά τις διμερείς συζητήσεις, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να εκθέσουν την άποψή τους κατά τα επόμενα στάδια της διαδικασίας, ιδίως προσφεύγοντας συναφώς ενώπιον του οργάνου συμβιβασμού.

45 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι τα κράτη μέλη βρίσκονται σε κατάσταση αφόρητης αβεβαιότητας, όπως διατείνεται η Ελληνική Κυβέρνηση, οσάκις η Επιτροπή δεν τους γνωστοποιεί, ήδη με την πρώτη ανακοίνωση, την εκτίμησή της σχετικά με τις δαπάνες που σχεδιάζει να αποκλείσει από την κοινοτική χρηματοδότηση. Πράγματι, ακόμα και πριν από την τροποποίηση του κανονισμού 1663/95, η εκτίμηση των δαπανών αυτών, στην οποία η Επιτροπή προέβαινε με την

πρώτη ανακοίνωσή της, δεν ήταν οριστική και, συνεπώς, μπορούσε να αναθεωρηθεί υπό το φως των απαντήσεων του κράτους μέλους κατά τη διοικητική διαδικασία. Κατά συνέπεια, επί όσο χρονικό διάστημα δεν έχει αποφασιστεί η τελική διόρθωση, μια αβεβαιότητα ως προς το ύψος της είναι συμφυής κάθε διαδικασίας προβλέπουσας διμερείς επαφές πριν από τη λήψη της τελικής αποφάσεως.

- ⁴⁶ Ως εκ τούτου, το έγγραφο που αποστέλλεται δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95, όπως έχει τροποποιηθεί, είναι εκείνο που αποτελεί την αφετηρία της προθεσμίας των 24 μηνών. Εν προκειμένω, η Επιτροπή ανακοίνωσε στις ελληνικές αρχές τα αποτελέσματα των εξακριβώσεων της με έγγραφα της 1ης Μαρτίου και της 21ης Αυγούστου 2002. Εφόσον η εφαρμοσθείσα κατ' αποκοπή διόρθωση αφορά αποκλειστικά τις δαπάνες του οικονομικού έτους 2002, η διόρθωση αυτή πραγματοποιήθηκε εντός της προθεσμίας των 24 μηνών την οποία προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999. Συνεπώς, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από πλάνες περί το δίκαιο και περί τα πράγματα σε συνδυασμό με ανεπαρκή αιτιολογία

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- ⁴⁷ Πρώτον, η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το ΣΑΑ δεν αποτελεί έλεγχο, αλλά μέσο ελέγχου.
- ⁴⁸ Δεύτερον, το ποσοστό 67,5 % των εκτάσεων που αναγνωρίστηκαν δεόντως ως αροτραίες καλλιέργειες και καλλιέργειες χορτονομών αντιστοιχεί, στην πραγματικότητα, στο 70,5 % των εκτάσεων για τις οποίες πραγματοποιήθηκε σχετική πληρωμή.

Πράγματι, οι ελληνικές αρχές δεν προέβησαν σε καμία πληρωμή για το 4,3 % των εκτάσεων που δεν αναγνωρίστηκαν (βλ. ανωτέρω σκέψη 25). Το στοιχείο αυτό είναι σημαντικό, διότι κλονίζει ένα από τα επιχειρήματα στα οποία η Επιτροπή στηρίξε την επίμαχη διόρθωση.

- 49 Τρίτον, η Ελληνική Κυβέρνηση αναφέρει ότι το αλφαριθμητικό σύστημα που ίσχυε πριν από τη δημιουργία του ΣΑΑ στηριζόταν σε στοιχεία (κτηματολογικά σχέδια και έγγραφα, χάρτες κ.λπ.) αντίστοιχα εκείνων βάσει των οποίων αναγνωρίστηκε το 28,2 % των δηλωθεισών εκτάσεων (βλ. ανωτέρω σκέψη 25).
- 50 Τέταρτον, πριν από τη δημιουργία του ΣΑΑ, οι αρχές διενεργούσαν ελέγχους (επιτόπιους, διασταυρωτικούς κ.λπ.) βάσει του αλφαριθμητικού συστήματος αναγνωρίσεως αγροτεμαχίων, χωρίς ποτέ να τεθεί εν αμφιβόλω η αξιοπιστία του συστήματος αυτού, το οποίο απλώς βελτιώθηκε με το ΣΑΑ.
- 51 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, όσον αφορά το έτος συγκομιδής 2001, το ΣΑΑ εφαρμόστηκε για το 70 % των δηλωθεισών εκτάσεων, ενώ για το υπόλοιπο μέρος οι ελληνικές αρχές εφάρμοσαν ένα σύστημα το οποίο, καίτοι μη σύμφωνο με το ΣΑΑ, ήταν απολύτως αξιόπιστο και λειτουργικό. Επομένως, αξιόπιστο και λειτουργικό σύστημα ελέγχου κάλυπτε το σύνολο των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν για το έτος συγκομιδής 2001.
- 52 Η Ελληνική Κυβέρνηση αρνείται την αιτίαση ότι η ΓΕΔΙΔΑΓΕΠ εξακολούθησε να πραγματοποιεί πληρωμές χωρίς να διαθέτει αποδείξεις ότι οι αιτήσεις είχαν ελεγχθεί δεόντως από άλλες υπηρεσίες, κυρίως από ορισμένες νομαρχίες (βλ. ανωτέρω σκέψη 24). Υπογραμμίζοντας τον αυστηρό χαρακτήρα της διαδικασίας εκκαθαρίσεως λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, η Ελληνική Κυβέρνηση τονίζει συγχρόνως ότι η ΓΕΔΙΔΑΓΕΠ αντικαταστάθηκε, ως υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας και οργανισμός αρμόδιος για τις πληρωμές, από τον ΟΠΕΚΕΠΕ το 2001, πραγματικό στοιχείο το οποίο γνώριζε η Επιτροπή.

- 53 Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί καθόσον επιβάλλει την επίμαχη κατ' αποκοπή διόρθωση.
- 54 Κατά την Επιτροπή, η Ελληνική Κυβέρνηση δέχεται ότι το ΣΑΑ δεν είχε τεθεί σε εφαρμογή, υποστηρίζει όμως ότι οι ελληνικές αρχές εφαρμόζαν άλλα συστήματα ελέγχου διαφορετικά μεν, αλλά πρόσφορα, κατ' αυτές, προς επίτευξη του ιδίου αποτελέσματος. Όμως, κατά πάγια νομολογία, ακόμα και αν υποτεθεί ότι οργανώθηκαν εναλλακτικοί έλεγχοι, τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν ειδικά μέτρα ελέγχου προβλεπόμενα από κανονισμό χωρίς να απαιτείται να εξετάζεται αν ένα διαφορετικό σύστημα ελέγχου ενδεχομένως εφαρμοζόμενο θα ήταν πιο αποτελεσματικό.
- 55 Ως εκ τούτου, ακόμα και αν υποτεθεί ότι οι ελληνικές αρχές δεν προέβησαν σε πληρωμές για το 4,3 % των εκτάσεων που δεν αναγνωρίστηκαν, η αναγνώριση του 28,2 % των εκτάσεων βάσει συστήματος μη σύμφωνου προς το ΣΑΑ, και εξάλλου αναξιόπιστου, δικαιολογεί πλήρως την πραγματοποιηθείσα κατ' αποκοπή διόρθωση. Το ΣΑΑ απαιτεί επιπλέον την εφαρμογή του στο σύνολο των σχετικών εκτάσεων προκειμένου να εξασφαλίζεται η ακρίβεια των αποτελεσμάτων του.
- 56 Όσον αφορά τη μνεία της ακριβούς ονομασίας του αρμόδιου για τις πληρωμές οργανισμού, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι το στοιχείο αυτό δεν ασκεί επιρροή καθώς και ότι ο ΟΠΕΚΕΠΕ αντικατέστησε τη ΓΕΔΙΔΑΓΕΠ από 3ης Σεπτεμβρίου 2001, ενώ η επίμαχη έρευνα διενεργήθηκε τον Αύγουστο του 2001.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 57 Κατά πάγια νομολογία, προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη παραβάσεως των κανόνων της κοινής οργανώσεως των γεωργικών αγορών, στην Επιτροπή εναπόκειται

όχι να αποδείξει κατά τρόπο εξαντλητικό τον ανεπαρκή χαρακτήρα των διενεργηθέντων από τις εθνικές αρχές ελέγχων ή την αντικανονικότητα των διαβιβασθέντων απ' αυτές αριθμητικών στοιχείων, αλλά να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία για τη σοβαρή και εύλογη αμφιβολία που έχει όσον αφορά αυτούς τους ελέγχους ή αυτά τα αριθμητικά στοιχεία. Αυτός ο μετριασμός όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής υποχρέωση αποδείξεως εξηγείται από το γεγονός ότι το κράτος μέλος είναι αυτό που μπορεί καλύτερα να συλλέξει και να ελέγξει τα αναγκαία για την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ δεδομένα και στο οποίο εναπόκειται, κατά συνέπεια, να προσκομίσει τις πλέον λεπτομερείς και πλήρεις αποδείξεις για το υποστατό των ελέγχων ή το ακριβές των αριθμητικών στοιχείων του και, ενδεχομένως, για την ανακρίβεια των ισχυρισμών της Επιτροπής (αποφάσεις της 11ης Ιανουαρίου 2001, C-247/98, Ελλάδα κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. I-1, σκέψεις 7 έως 9· της 6ης Μαρτίου 2001, C-278/98, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. I-1501, σκέψεις 39 έως 41, και της 19ης Ιουνίου 2003, C-329/00, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-6103, σκέψη 68).

- 58 Συνεπώς, εν προκειμένω, πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον η Ελληνική Κυβέρνηση απέδειξε την ανακρίβεια των εκτιμήσεων της Επιτροπής ή την απουσία κινδύνου ζημίας ή αντικανονικότητας για το ΕΓΤΠΕ (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Φεβρουαρίου 2005, C-318/02, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψη 36) βάσει της εφαρμογής αξιόπιστου και αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου (βλ., υπό την έννοια αυτή, προμνησθείσα στη σκέψη 36 απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2005, Ελλάδα κατά Επιτροπής, σκέψη 95).
- 59 Όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από το ακριβές ποσοστό των εκτάσεων που κάλυπτε το ΣΑΑ, το επιχείρημα αυτό θα πρέπει να εξεταστεί μαζί με το επιχείρημα που αφορά τη χρήση ενός αξιόπιστου και λειτουργικού αλφαριθμητικού συστήματος άλλου από το ΣΑΑ για την αναγνώριση του 28,2 % των δηλωθεισών εκτάσεων. Πρέπει, συναφώς, να υπογραμμιστεί ότι, όταν ένας κανονισμός θεσπίζει ειδικά μέτρα ελέγχου, τα κράτη μέλη οφείλουν να τα εφαρμόζουν χωρίς να είναι αναγκαίο να κριθεί το βάσιμο της απόψεώς τους σύμφωνα με την οποία ένα άλλο ενδεχομένως εφαρμοζόμενο σύστημα ελέγχου θα ήταν πιο αποτελεσματικό (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 2002, C-130/99, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-3005, σκέψη 87, και της 9ης Σεπτεμβρίου 2004, C-332/01, Ελλάδα κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-7699, σκέψη 62).

- 60 Ως εκ τούτου, ακόμα και αν υποτεθεί ότι οργανώθηκαν εναλλακτικοί έλεγχοι, αυτό δεν μπορούσε να ανατρέψει την εκτίμηση της Επιτροπής που βασιζόταν στη μη εφαρμογή του ΣΑΑ, γεγονός το οποίο, εξάλλου, δεν αμφισβητεί η Ελληνική Κυβέρνηση. Κατά συνέπεια, το αν το ποσοστό των εκτάσεων που καλυπτόταν από την εφαρμογή του ΣΑΑ ανέρχεται στο 67,5 ή στο 70,5 % δεν είναι καθοριστικής σημασίας, δεδομένου ότι ένα σημαντικό μέρος των εν λόγω εκτάσεων δεν καλυπτόταν από το ΣΑΑ.
- 61 Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί η σπουδαιότητα της εφαρμογής του ΟΣΔΕ. Πράγματι, η αναγνώριση αγροτεμαχίων αυτή καθαυτή, μη ολοκληρωθείσα ακόμη πλήρως στην Ελλάδα, αποτελεί βασικό στοιχείο της ορθής εφαρμογής ενός συστήματος συνδεδεμένου με την επιφάνεια γης. Η έλλειψη αξιόπιστου συστήματος αναγνώρισεως των αγροτεμαχίων συνεπάγεται αφ' εαυτής υψηλό κίνδυνο ζημίας για τον κοινοτικό προϋπολογισμό (προμνησθείσα στη σκέψη 36 απόφαση Ελλάδα κατά Επιτροπής, σκέψη 97, και απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Μαρτίου 2005, C-285/03, Ελλάδα κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψη 62).
- 62 Όσον αφορά την αντικατάσταση της ΓΕΔΙΔΑΓΕΠ από τον ΟΠΕΚΕΠΕ, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Ελληνική Κυβέρνηση δεν κατέδειξε ως προς τι ένα υποτιθέμενο λάθος όσον αφορά την ονομασία του αρμόδιου για τις πληρωμές οργανισμού μπορούσε να επηρεάσει το βάσιμο των αιτιάσεων της Επιτροπής.
- 63 Εφόσον η Ελληνική Κυβέρνηση δεν μπόρεσε να αποδείξει ούτε ότι οι εκτιμήσεις της Επιτροπής ήταν ανακριβείς ούτε ότι οι διαπιστωθείσες παρατυπίες δεν είχαν επίπτωση στον κοινοτικό προϋπολογισμό, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από τη μη τήρηση του εγγράφου VI/5330/97 και την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, από πλάνη περί το δίκαιο και από ανεπαρκή αιτιολογία όσον αφορά τον συντελεστή της επίμαχης κατ' αποκοπή διορθώσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- ⁶⁴ Η Ελληνική Κυβέρνηση επικαλείται τις εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται ανωτέρω στις σκέψεις 48 έως 50, προσθέτοντας ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι δυσχέρειες που απορρέουν από τη σημαντική κατάτμηση των αγροτεμαχίων καθώς και η πρόοδος που επιτεύχθηκε από το 2001. Συγκεκριμένα, το ΣΑΑ καλύπτει σήμερα το 90 % της χώρας.
- ⁶⁵ Όσον αφορά τους κλασικούς ελέγχους (βλ. ανωτέρω σκέψη 26), η Ελληνική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι έλεγχοι αυτοί πραγματοποιήθηκαν επί ποσοστού που υπερβαίνει το 10 % των αιτήσεων ενισχύσεων και, επομένως, μεγαλύτερο από αυτό που απαιτεί η κοινοτική ρύθμιση. Επιπλέον, περισσότερα από 200 000 εκτάρια των ως άνω εκτάσεων αποτελούνται από εαρινές καλλιέργειες (αραβόσιτος), των οποίων η συγκομιδή πραγματοποιείται μέχρι τα μέσα του φθινοπώρου, πράγμα το οποίο εξηγεί τη δυνατότητα διενέργειας ελέγχων μετά τις 31 Αυγούστου. Το ξηροθερμικό κλίμα της χώρας ευνοεί εξάλλου τη διατήρηση υπολειμμάτων της καλλιέργειας σε σχετικά αναγνωρίσιμη κατάσταση για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, πράγμα το οποίο καθιστά δυνατή την αναγνώριση της καλλιέργειας του σκληρού σίτου. Σε περίπτωση που ο έλεγχος πραγματοποιείται μετά τη συγκομιδή, οι αρμόδιες αρχές ζητούν από τους παραγωγούς να μην καταστρέφουν τα υπολείμματα της καλλιέργειας για την ολοκλήρωση των ελέγχων. Επομένως, η αιτίαση της Επιτροπής σχετικά με τους κλασικούς ελέγχους δεν μπορεί βασίμως να δικαιολογήσει ή να στηρίξει την εφαρμοσθείσα κατ' αποκοπή διόρθωση.
- ⁶⁶ Όσον αφορά τους ελέγχους με τηλεπισκόπηση (βλ. ανωτέρω σκέψη 26), η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι καθυστερήσεις που οφείλονταν στις διαδικασίες

αναθέσεως του σχετικού έργου σε αναδόχους δεν μπορούν επηρεάσουν τα αποτελέσματα των ελέγχων και, επομένως, να δημιουργήσουν πραγματικό κίνδυνο για το ΕΓΤΠΕ. Πράγματι, η τηλεπισκόπηση πραγματοποιείται βάσει δορυφορικών εικόνων που έχουν ληφθεί πριν από τη συγκομιδή και σε διαφορετικά στάδια αναπτύξεως.

67 Όσον αφορά την αποδεκτή τεχνική ανοχή (βλ. ανωτέρω σκέψη 26), η Ελληνική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι η ανοχή αυτή καθορίστηκε σε +/-3 m κατόπιν σχετικής έρευνας και σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές που ορίστηκαν σε συνεργασία με το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ispra (έγγραφο της 24ης Νοεμβρίου 2000). Επιπλέον, η ανοχή αυτή, που εφαρμόστηκε στις ορθοφωτογραφίες των ετών 1996-1998, είναι προτιμότερη εκείνης των +/-5 m που θα είχε εφαρμοστεί αν οι αρχές είχαν κάνει χρήση των δορυφορικών εικόνων.

68 Όσον αφορά την παλαιότητα των ορθοφωτογραφιών των ετών 1996-1998, η ίδια η Επιτροπή δέχθηκε, με το από 21 Αυγούστου 2002 έγγραφό της, ότι παλαιότητα πέντε ετών θεωρείται ικανοποιητική. Επομένως, οι αιτιάσεις σχετικά με τους ελέγχους με τηλεπισκόπηση δεν μπορούν βασίμως να δικαιολογήσουν ή να στηρίξουν την εφαρμοσθείσα κατ' αποκοπή διόρθωση, η οποία, εν πάση περιπτώσει, πάσχει από έλλειψη αιτιολογίας.

69 Επικουρικώς, η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι μια διόρθωση μη υπερβαίνουσα το 2 % των δηλωθεισών δαπανών θα ήταν σύμφωνη προς την αρχή της αναλογικότητας.

70 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, υπενθυμίζει την εκτίμησή της που περιλαμβάνεται ανωτέρω στη σκέψη 55. Το ΣΑΑ αποτελεί βασικό στοιχείο στο σύστημα ελέγχων, η δε Ελληνική Δημοκρατία δεν τήρησε τον αριθμό, τη συχνότητα ή την αυστηρότητα που απαιτεί η κοινοτική ρύθμιση.

- 71 Η Επιτροπή δεν αρνείται την πρόοδο που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα (βλ. ανωτέρω σκέψη 64), αλλά υπογραμμίζει ότι η πρόοδος αυτή αφορά περιόδους μεταγενέστερες της υπό κρίση.
- 72 Όσον αφορά τα επιχειρήματα σχετικά με τη δυνατότητα διενέργειας ελέγχων μετά τη συγκομιδή (βλ. ανωτέρω σκέψη 65), η Επιτροπή διατείνεται ότι, όταν ολοκληρωθεί η συγκομιδή, ένα αγροτεμάχιο δεν παρέχει επαρκώς ακριβείς πληροφορίες σχετικά με την παραγωγή. Τονίζει ότι τα επίμαχα μέτρα ενισχύσεως βασίζονται στην παραγωγή και όχι στην καλλιεργούμενη έκταση. Ο σκληρός σίτος, η συγκομιδή του οποίου πραγματοποιείται προς τα τέλη Ιουλίου και στις αρχές Αυγούστου, αποτελεί, εξάλλου, το μεγαλύτερο μέρος των καλλιεργειών.
- 73 Η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι αποδέχεται την ανοχή των ± 3 m, διευκρινίζοντας, εντούτοις, ότι δεν διατύπωσε, εν προκειμένω, κάποια σχετική αιτίαση. Αντιθέτως, η αιτίασή της αφορά την ανοχή 5 % για το 50 % τουλάχιστον της ελεγχθείσας εκτάσεως. Η ανοχή αυτή προβλέπεται στο έγγραφο εργασίας VI/8388/94 σχετικά με συστάσεις για τις μετρήσεις κατά τους επιτόπιους ελέγχους εκτάσεων και μνημονεύεται στο έγγραφο της 24ης Νοεμβρίου 2000 του Κοινού Κέντρου Ερευνών (βλ. ανωτέρω σκέψη 67).
- 74 Όσον αφορά την παλαιότητα των ορθοφωτογραφιών, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι αποδέχεται μεν παλαιότητα έως πέντε ετών για τη σύσταση του ΣΑΑ, αλλά ότι οι επιτόπιοι έλεγχοι απαιτούν φωτογραφίες του ίδιου έτους. Συγκεκριμένα, κατά την Επιτροπή, ορθοφωτογραφίες αρχείου μπορούν να χρησιμεύουν για μετρήσεις στο πλαίσιο του ΣΑΑ. Εντούτοις, είναι προφανώς αδύνατη η χρησιμοποίηση παλαιών ορθοφωτογραφιών για την καταγραφή της συγκομιδής ενός μεταγενέστερου οικονομικού έτους. Δεδομένου ότι οι ενισχύσεις που προβλέπουν οι κανονισμοί 1765/92 και 1251/99 υπολογίζονται βάσει της παραγωγής, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαπίστωση ότι ένα συγκεκριμένο αγροτεμάχιο είχε πράγματι καλλιεργηθεί κατά τη διάρκεια συγκεκριμένου έτους συγκομιδής με συγκεκριμένη καλλιέργεια έχει αποφασιστική σημασία. Όμως, η διαπίστωση αυτή μπορεί να βασιστεί αποκλειστικά σε φωτογραφίες του ίδιου έτους συγκομιδής.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 75 Όσον αφορά το επαναλαμβανόμενο επιχείρημα σχετικά με το ακριβές ποσοστό των εκτάσεων που καλύπτονται από το ΣΑΑ καθώς και με την εφαρμογή άλλων μεθόδων ελέγχου, ισχύει η ανάλυση που περιέχεται ανωτέρω στις σκέψεις 59 και 60.
- 76 Κατά τα λοιπά, με την προμνησθείσα στη σκέψη 36 απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2005, Ελλάδα κατά Επιτροπής (σκέψεις 97 και 100), και την προμνησθείσα στη σκέψη 61 απόφαση της 17ης Μαρτίου 2005, Ελλάδα κατά Επιτροπής, (σκέψεις 62 έως 64), το Δικαστήριο θεώρησε ότι αυτή καθαυτή η μη ολοκλήρωση του ΟΣΔΕ δικαιολογούσε την εφαρμογή κατ' αποκοπή διορθώσεως 5 %, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν λεπτομερώς τα ζητήματα της ποιότητας των ελέγχων με τηλεπισκόπηση ή του ποσοστού των πραγματοποιηθέντων επιτοπίων ελέγχων.
- 77 Το επιχείρημα που προέβαλε η Ελληνική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι το Πρωτοδικείο θα πρέπει να αγνοήσει τα συμπεράσματα αυτά λαμβανομένης υπόψη της επιτευχθείσας προόδου στην ολοκλήρωση του ΣΑΑ δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Πράγματι, ακόμα και αν θεωρηθούν αποδεδειγμένες οι βελτιώσεις στη λειτουργία του ΣΑΑ, η Ελληνική Κυβέρνηση δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι, λόγω της διαπιστώσεως αυτής, ο συντελεστής των επιβαλλομένων διορθώσεων πρέπει να μειωθεί. Όντως, παρά τις βελτιώσεις αυτές, ο κίνδυνος ζημίας για το ΕΓΤΠΕ, λόγω της μη ολοκλήρωσεως σημαντικού μέρους του ΣΑΑ, εξακολούθησε να είναι πολύ υψηλός, και τούτο από τη λήξη της προθεσμίας που είχε ταχθεί για την εφαρμογή του συστήματος, ήτοι από 1ης Ιανουαρίου 1997 (προμνησθείσα στη σκέψη 36 απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2005, Ελλάδα κατά Επιτροπής, σκέψη 99, και προμνησθείσα στη σκέψη 61 απόφαση της 17ης Μαρτίου 2005, Ελλάδα κατά Επιτροπής, σκέψη 63).
- 78 Κατά συνέπεια, η επίδικη κατ' αποκοπή διόρθωση είναι σύμφωνη με τις κατευθυντήριες γραμμές που καθόρισε η Επιτροπή με το έγγραφο VI/5330/97. Συνεπώς, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του, χωρίς να χρειάζεται

να εξεταστεί το βάσιμο του επιχειρήματος περί των ελέγχων με τηλεπισκόπηση βάσει δορυφορικών εικόνων που έχουν ληφθεί πριν από τη συγκομιδή και περί της αποδεδειγμένης παλαιότητας των ορθοφωτογραφιών.

Επί του ελαιολάδου

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

- ⁷⁹ Οι γενικοί κανόνες σχετικά με την ενίσχυση στον τομέα του ελαιολάδου καθορίζονται, για τα επίμαχα οικονομικά έτη, από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3089/78 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί θεσπίσεως γενικών κανόνων που αφορούν την ενίσχυση στην κατανάλωση του ελαιολάδου (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/023, σ. 236), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1582/96 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουλίου 1996 (ΕΕ L 206, σ. 13).
- ⁸⁰ Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος ενισχύσεως στην κατανάλωση του ελαιολάδου καθορίστηκαν, για τα επίμαχα οικονομικά έτη, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2677/85 της Επιτροπής, της 24ης Σεπτεμβρίου 1985, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής του καθεστώτος ενίσχυσης στην κατανάλωση για το ελαιόλαδο (ΕΕ L 254, σ. 5), όπως τροποποιήθηκε με τους κανονισμούς (ΕΚ) 643/93 της Επιτροπής, της 19ης Μαρτίου 1993 (ΕΕ L 69, σ. 19), και (ΕΚ) 887/96 της Επιτροπής, της 15ης Μαΐου 1996 (ΕΕ L 119, σ. 16).

Η συνοπτική έκθεση

- ⁸¹ Λαμβανομένων υπόψη των ελέγχων που ήδη διενήργησε η Επιτροπή τον Ιούλιο του 1996 (σχετικά με τα οικονομικά έτη 1994 και 1995), ο έλεγχος στον τομέα του

ελαιολάδου περιορίστηκε, εν προκειμένω, σε εξέταση εγγράφων, που περιλαμβάνουν ανταλλαγή πολυάριθμων επιστολών μεταξύ 1999 και 2001 (σημείο Β.8.4.1 της συνοπτικής εκθέσεως). Η εξέταση αυτή επιβεβαίωσε ότι διάφορα προβλήματα που είχαν διαπιστωθεί σχετικά με τα οικονομικά έτη 1994 και 1995 εξακολουθούσαν να υπάρχουν, έστω και αν υπήρξαν σημαντικές βελτιώσεις.

82 Γι' αυτό εφαρμόστηκε διόρθωση βάσει υπολογισμού συνολικού ύψους 200 146,68 ευρώ για τα οικονομικά έτη 1996 έως 1998 (σημείο Β.8.4.3 της συνοπτικής εκθέσεως).

Επιχειρήματα των διαδίκων

83 Η Ελληνική Κυβέρνηση προβάλλει ένα μοναδικό λόγο ακυρώσεως, αντλούμενο από την κατά χρόνο αναρμοδιότητα της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, επικαλούμενη την ανάλυση που εκτέθηκε στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως σχετικά με τον τομέα των αροτραίων καλλιεργειών, η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το πρώτο έγγραφο με το οποίο η Επιτροπή έκανε μνεία της επίμαχης διορθώσεως ήταν εκείνο της 14ης Απριλίου 2004. Κατά συνέπεια, θεωρεί ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να αποκλείσει από την κοινοτική χρηματοδότηση δαπάνες πραγματοποιηθείσες πριν από τις 14 Απριλίου 2002, εκτός αν οι ελληνικές αρχές είχαν ανακοινώσει στην Επιτροπή τα αναγκαία στοιχεία για τον υπολογισμό της εν λόγω διορθώσεως μετά την ημερομηνία αυτή. Όμως, τα σχετικά στοιχεία γνωστοποιήθηκαν στην Επιτροπή πολύ νωρίτερα.

84 Ως εκ τούτου, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί καθόσον επιβάλλει κατ' αποκοπή διόρθωση στον τομέα του ελαιολάδου.

85 Η Επιτροπή αμφισβητεί τους ισχυρισμούς αυτούς. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι με το από 3 Ιουλίου 1998 έγγραφό της είχε ήδη εκφράσει την ανάγκη επιβολής και στα επόμενα έτη των διορθώσεων που έγιναν για τα οικονομικά έτη 1994 και 1995. Οι

ελλείψεις του συστήματος ενισχύσεων στον επίμαχο τομέα είχαν διαπιστωθεί από το 1990 και οδήγησαν στις διορθώσεις που επιβλήθηκαν για τα οικονομικά έτη 1992 έως 1995. Η επίδικη διόρθωση στηρίζεται στα ίδια πραγματικά στοιχεία, δεδομένου ότι η Ελλάδα βελτίωσε μερικώς μόνον το σύστημά της όσον αφορά τις ενισχύσεις. Η Ελληνική Δημοκρατία είχε γνώση των επίμαχων παρατυπιών από το 1992, χωρίς ουδέποτε να τις αμφισβητήσει επί της ουσίας. Η Επιτροπή επανέλαβε τις αιτιάσεις αυτές με το έγγραφο της 3ης Ιουλίου 1998 και ζήτησε από τις ελληνικές αρχές, με έγγραφο της 8ης Φεβρουαρίου 1999, να την ενημερώσουν για τα μέτρα που θα ελάμβαναν επ' αυτού για τα οικονομικά έτη 1996 και 1997. Το αίτημα παροχής πληροφοριών επανελήφθη με την πρόσκληση της 3ης Αυγούστου 2001 σε διμερή συνάντηση.

- 86 Εν πάση περιπτώσει, οι διορθώσεις για τα έτη 1996 έως 1998 αποτελούν τη συνέχεια των διορθώσεων που εφαρμόστηκαν από το 1992. Επομένως, η Ελληνική Δημοκρατία ήταν πλήρως ενημερωμένη σχετικά με την επίδικη διόρθωση, το βάσιμο της οποίας αποδέχεται εμμέσως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 87 Για την ανάλυση του παρόντος λόγου ακυρώσεως, πρέπει, καταρχάς, να ληφθούν υπόψη οι διαπιστώσεις που περιέχονται ανωτέρω στις σκέψεις 36 έως 46. Περαιτέρω, πρέπει να τονιστεί ότι, ανεξαρτήτως του αν η ημερομηνία την οποία η Ελληνική Κυβέρνηση θεωρεί ως αφετηρία της προθεσμίας των 24 μηνών είναι ορθή, η εν λόγω κυβέρνηση υπέβαλε, με τον υπό κρίση λόγο ακυρώσεως, στο Πρωτοδικείο το ζήτημα της κατά χρόνον αρμοδιότητας της Επιτροπής προς επιβολή της επίδικης διορθώσεως.
- 88 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα πραγματικά στοιχεία της διαδικασίας που οδήγησαν στη διόρθωση αυτή και τα οποία επικαλούνται οι διάδικοι καταδεικνύουν ότι, ακόμα και υπό το κράτος του κανονισμού 2245/1999, η Επιτροπή ενήργησε εκτός του πλαισίου της κατά χρόνο αρμοδιότητάς της.

- 89 Πράγματι, με έγγραφο της 3ης Ιουλίου 1998, η Επιτροπή ενημέρωσε τις ελληνικές αρχές για την τελική της θέση κατόπιν του ελέγχου σχετικά με τα οικονομικά έτη 1994 και 1995. Όπως προκύπτει από το σημείο Β.8.4.1 της συνοπτικής εκθέσεως και από το έγγραφο της 3ης Ιουλίου 1998, ο εν λόγω έλεγχος κατέδειξε ότι το Υπουργείο Γεωργίας δεν έλαβε υπόψη του τις διαπιστώσεις και τις προτάσεις κυρώσεων που διατύπωσε ο οργανισμός ελέγχου των ενισχύσεων στο ελαιόλαδο και οι οποίες περιέχονταν σε εκθέσεις ελέγχου αποσταλείσες στο εν λόγω υπουργείο έως τα τέλη Οκτωβρίου 1994. Με έγγραφο της 12ης Ιανουαρίου 1999, η Επιτροπή ενημέρωσε τις ελληνικές αρχές, στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας, για το τελικό ποσό της διορθώσεως βάσει υπολογισμού που θα προτεινόταν [3 068 123 875 ελληνικές δραχμές (GRD), ήτοι 9 004 031,91 ευρώ]. Η διόρθωση αυτή έγινε τελικά, όπως βεβαιώνεται στο σημείο Β.8.4.1 της συνοπτικής εκθέσεως.
- 90 Όσον αφορά την παρούσα διαδικασία εκκαθάρισεως των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ για τα οικονομικά έτη 1996 έως 1998, η Επιτροπή, με έγγραφο της 8ης Φεβρουαρίου 1999, ζήτησε από τις ελληνικές αρχές να της παράσχουν ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τα διορθωτικά μέτρα που είχαν ληφθεί έναντι των επιχειρήσεων της τρίτης από τις πέντε κατηγορίες που μνημονεύονται στο έγγραφο της 3ης Ιουλίου 1998, ως προς τις οποίες οι έλεγχοι είχαν αποκαλύψει ορισμένες παρατυπίες.
- 91 Με έγγραφο της 2ας Μαΐου 2001, που εστάλη δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95, η Επιτροπή ανακοίνωσε στο κράτος μέλος τα αποτελέσματα των εξακριβώσεών της στο πλαίσιο της έρευνας 2000/11 σχετικά με τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της ενισχύσεως στην κατανάλωση ελαιολάδου για τα οικονομικά έτη 1996 έως 1998. Συναφώς, η Επιτροπή παραπέμπει στο έγγραφο της 8ης Φεβρουαρίου 1999. Με έγγραφο της 3ης Αυγούστου 2001, η Επιτροπή κάλεσε το κράτος μέλος σε διμερή συνάντηση σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την ενίσχυση στην κατανάλωση ελαιολάδου. Τέλος, με έγγραφο της 14ης Απριλίου 2004, η Επιτροπή ανακοίνωσε επισήμως τα συμπεράσματά της στις ελληνικές αρχές και προέβη σε εκτίμηση των δαπανών που σχεδίαζε να αποκλείσει από την κοινοτική χρηματοδότηση.

- 92 Πρέπει να θεωρηθεί ότι, εν προκειμένω, το έγγραφο της 8ης Φεβρουαρίου 1999 συνιστά έναρξη νέου ελέγχου της Επιτροπής και όχι έγγραφο δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95.
- 93 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η επίδικη διόρθωση που εφαρμόστηκε για τα οικονομικά έτη 1996 έως 1998 στηρίχθηκε σε διαπιστώσεις σχετικές με πραγματικά περιστατικά μεταγενέστερα εκείνων που οδήγησαν στη διόρθωση για τα οικονομικά έτη 1994 και 1995.
- 94 Πράγματι, από το σημείο Β.8.4.3 της συνοπτικής εκθέσεως, σε συνδυασμό με το έγγραφο της Επιτροπής της 14ης Απριλίου 2004, προκύπτει ότι η εν λόγω δημοσιονομική διόρθωση εφαρμόστηκε για δύο λόγους. Πρόκειται, πρώτον, για καθυστερήσεις στις ανακλήσεις των εγκρίσεων ορισμένων επιχειρήσεων, που έπρεπε να είχαν γίνει για τα οικονομικά έτη 1996 και 1997 δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 6, του κανονισμού 2677/85, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του κανονισμού 643/93, και, δεύτερον, για τη μη επιβολή κυρώσεων λόγω παρατυπιών όσον αφορά την ποιότητα του ελαιολάδου δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 2677/85, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του κανονισμού 887/96.
- 95 Όπως προκύπτει από το σημείο Β.8.4.3 της συνοπτικής εκθέσεως, σε συνδυασμό με έγγραφο της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 2001, η διόρθωση που εφαρμόστηκε λόγω των καθυστερήσεων στις ανακλήσεις των εγκρίσεων ισούται προς τα ποσά ενισχύσεως που εισέπραξαν αδικαιολογήτως κατά τα οικονομικά έτη 1996 και 1997 τέσσερις επιχειρήσεις των οποίων η έγκριση έπρεπε να είχε ανασταλεί για τις περιόδους αυτές.
- 96 Επιπλέον, από την ανακοίνωση της Επιτροπής της 14ης Απριλίου 2004 προκύπτει ότι η διόρθωση που εφαρμόστηκε λόγω της μη επιβολής κυρώσεων για παρατυπίες όσον αφορά την ποιότητα του ελαιολάδου ισούται προς τις χρηματικές κυρώσεις που έπρεπε να είχαν επιβληθεί σε 38 περιπτώσεις κατά τα οικονομικά έτη 1996 έως

1998 και οι οποίες θα είχαν χρησιμοποιηθεί προς μείωση των δαπανών του ΕΓΤΠΕ, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2677/85, όπως τροποποιήθηκε για τελευταία φορά με το άρθρο 1 του κανονισμού 887/96. Εξάλλου, από την ανακοίνωση της 14ης Απριλίου 2004 προκύπτει ότι όλες οι δειγματοληψίες που πραγματοποιήσαν οι ελληνικές αρχές στο πλαίσιο των ποιοτικών ελέγχων έγιναν μετά το τέλος του οικονομικού έτους 1995 (15 Οκτωβρίου 1995), ενώ το χωρίο του εγγράφου της 3ης Ιουλίου 1998 που αφορά τις επιχειρήσεις της τρίτης κατηγορίας (βλ. ανωτέρω σκέψη 90) αναφέρεται σε εκθέσεις ελέγχου τις οποίες κατάρτισαν οι ελληνικές αρχές έως τον Οκτώβριο του 1994.

- 97 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι παρατυπίες που οδήγησαν στην επίδικη διόρθωση (μη ανάκληση εγκρίσεων και μη επιβολή χρηματικών κυρώσεων) είναι μεταγενέστερες του οικονομικού έτους 1995, που είναι το τελευταίο οικονομικό έτος το οποίο αφορά ο πρώτος έλεγχος της Επιτροπής. Ως εκ τούτου, η άποψη την οποία υποστήριξε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και σύμφωνα με την οποία ο εν λόγω έλεγχος δεν μπορεί να διακριθεί του πρώτου ελέγχου που αφορούσε τα οικονομικά έτη 1994 και 1995 (βλ. ανωτέρω σκέψη 89) δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, πρέπει να θεωρηθεί εν προκειμένω ότι, εξακριβώνοντας αν οι ελληνικές αρχές είχαν προβεί στις ανακλήσεις εγκρίσεων καθώς και στην επιβολή κυρώσεων κατά τα οικονομικά έτη 1996 έως 1998, η Επιτροπή διενήργησε νέο έλεγχο, χωριστό από τον πρώτο. Ομοίως, η διαδικαστική εγγύηση που απορρέει από την προθεσμία των 24 μηνών που καθιερώνουν οι κανονισμοί 729/70 και 1258/1999 δεν επιτρέπεται να αγνοηθεί με μοναδική αιτιολογία ότι οι διαπιστώσεις ενός ελέγχου είναι εν μέρει ανάλογες με τις διαπιστώσεις προγενέστερου ελέγχου.

- 98 Τέλος, το επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι ελληνικές αρχές δέχθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία τη δυνατότητα επιβολής της επίδικης διορθώσεως δεν μπορεί να ευδοκιμήσει. Πράγματι, το γεγονός αυτό δεν αρκεί για να απονείμει στην Επιτροπή την κατά χρόνον αρμοδιότητα που απαιτείται από τους κανονισμούς 729/70 και 1258/1999 για την επιβολή των δημοσιονομικών διορθώσεων στο πλαίσιο του ΕΓΤΠΕ.

- 99 Εν προκειμένω, το έγγραφο της 2ας Μαΐου 2001 που εστάλη δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό

2245/1999, είναι το πρώτο που περιέχει όλα τα απαιτούμενα από το πρώτο εδάφιο της διατάξεως αυτής στοιχεία. Συνεπώς, αυτό το έγγραφο συνιστά το χρονικό σημείο από το οποίο πρέπει να υπολογιστεί η προθεσμία των 24 μηνών.

- ¹⁰⁰ Επομένως, η Επιτροπή ήταν κατά χρόνο αναρμόδια να αποκλείσει δαπάνες πραγματοποιηθείσες πριν από τις 2 Μαΐου 1999. Ως εκ τούτου, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί στο μέτρο που αποκλείει από την κοινοτική χρηματοδότηση δαπάνες σχετικές με την ενίσχυση στην κατανάλωση ελαιολάδου.

Επί του δημοσιονομικού ελέγχου

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

- ¹⁰¹ Δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1251/1999, «[ο]ι πληρωμές [στους παραγωγούς] πραγματοποιούνται στο μεταξύ 16ης Νοεμβρίου και 31ης Ιανουαρίου διάστημα που έπεται της συγκομιδής».
- ¹⁰² Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 296/96 της Επιτροπής, της 16ης Φεβρουαρίου 1996, για τα στοιχεία που πρέπει να διαβιβάζουν τα κράτη μέλη και για τη μηνιαία ανάληψη των δαπανών που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του τμήματος Εγγυήσεων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2776/88 (ΕΕ L 39, σ. 5), καθορίζει τους όρους υπό τους οποίους τα κράτη μέλη μπορούν να επιτύχουν την κάλυψη των δαπανών στις οποίες έχουν υποβληθεί από το ΕΓΤΠΕ, τμήμα Εγγυήσεων.

103 Το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 296/96, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 1577/2001 της Επιτροπής, της 1ης Αυγούστου 2001 (ΕΕ L 209, σ. 12), ορίζει τα εξής:

«Κάθε δαπάνη που καταβάλλεται εκτός των καθορισμένων όρων ή προθεσμιών θα αποτελέσει αντικείμενο μειωμένης ανάληψης στο πλαίσιο των προκαταβολών σύμφωνα με τους ακόλουθους κανόνες:

- α) μέχρι του ορίου του 4 % των δαπανών που καταβλήθηκαν εντός των ορίων και προθεσμιών, δεν γίνεται καμία μείωση, δεδομένου ότι ο αριθμός των καθυστερημένων μηνών δεν έχει καμία επίπτωση·
- β) μετά τη χρησιμοποίηση του περιθωρίου του 4 %, κάθε επιπλέον δαπάνη που πραγματοποιείται με καθυστέρηση έως:
  - ενός μήνα, θα μειώνεται κατά 10 %,
  - δύο μηνών, θα μειώνεται κατά 25 %,
  - τριών μηνών, θα μειώνεται κατά 45 %,
  - τεσσάρων μηνών, θα μειώνεται κατά 70 %,
  - πέντε ή περισσότερων μηνών, θα μειώνεται κατά 100 %.

Εντούτοις εάν για ορισμένα μέτρα, αντιμετωπίζονται ιδιαίτερες συνθήκες διαχείρισης ή τα κράτη μέλη παρέχουν βάσιμες αιτιολογήσεις, η Επιτροπή θα εφαρμόσει μια κλιμάκωση των ποσοστών ή/και ποσοστά μείωσης κατώτερα ή μηδενικά.

Οι μειώσεις που αναφέρονται στο παρόν άρθρο πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΚ) 2040/2000.»

Η συνοπτική έκθεση

- ¹⁰⁴ Κατά το σημείο Γ.1.1.1 της συνοπτικής εκθέσεως, οι υπηρεσίες της Επιτροπής εξέτασαν τις καθυστερήσεις των πληρωμών που διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου από 16 Οκτωβρίου 2000 μέχρι 15 Οκτωβρίου 2001, σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού 296/96. Κατόπιν του ελέγχου αυτού και των διμερών συνομιλιών, η Επιτροπή επέβαλε διορθώσεις σχετικά με οκτώ θέσεις του προϋπολογισμού.

Επιχειρήματα των διαδίκων

- ¹⁰⁵ Μεταξύ των διαφόρων θέσεων του προϋπολογισμού τις οποίες αφορούσαν οι διορθώσεις στον τομέα του δημοσιονομικού ελέγχου, η Ελληνική Κυβέρνηση αμφισβητεί τις διορθώσεις ύψους 455 070,44 ευρώ σχετικά με την ενίσχυση για βίκους και 33 718,52 ευρώ σχετικά με την ενίσχυση ανά εκτάριο ρυζιού.

- 106 Η Ελληνική Κυβέρνηση επικαλείται ένα μοναδικό λόγο ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 296/96, του άρθρου 7, παράγραφος 4, και του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1258/99, καθώς και από μη τήρηση του εγγράφου VI/5330/97, παράλληλα με ανεπαρκή αιτιολογία και πλάνη περί τα πράγματα.
- 107 Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να τηρούν τις προθεσμίες καταβολής των ενισχύσεων, καθόσον διαφορετικά επιβάλλονται κλιμακούμενες οικονομικές διορθώσεις ίσες ακόμα και με το 100 % των δαπανών. Όμως, η Επιτροπή θα έπρεπε, πρώτον, να λάβει υπόψη, προς τούτο, την οικονομική ζημία που υπέστη η Κοινότητα λόγω μη τήρησης των προθεσμιών αυτών και, δεύτερον, να τηρήσει την αρχή της αναλογικότητας. Επιπλέον, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να εφαρμόζει μικρότερα ή μηδενικά ποσοστά μειώσεως όταν υφίστανται δικαιολογημένες εξαιρετικές περιστάσεις διαχειρίσεως για ορισμένα μέτρα ή όταν τα κράτη μέλη προβάλλουν βάσιμες δικαιολογίες. Επομένως, η υπέρβαση μιας προθεσμίας πληρωμής λόγω προσθέτων ελέγχων σε αμφισβητούμενες περιπτώσεις ή λόγω συμπληρωματικών πληρωμών κατόπιν της εξετάσεως ενστάσεων για λάθη καταχωρίσεως σε βάσεις δεδομένων αποτελεί μια ειδική περίπτωση συνοδευόμενη από βάσιμες δικαιολογίες.
- 108 Οι ελληνικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι η καθυστέρηση πληρωμής οφειλόταν σε απαραίτητους συμπληρωματικούς ελέγχους, ιδίως στον νομό Ηρακλείου, που είναι ο μεγαλύτερος της χώρας σε παραγωγή βίκου. Με έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2001, οι ελληνικές αρχές ζήτησαν παράταση της προθεσμίας πληρωμής των ενισχύσεων, προκειμένου να τηρήσουν τις απαιτήσεις του εγγράφου εργασίας VI/7105/98 σχετικά με την αύξηση των επιτοπίων ελέγχων σε περίπτωση διαπιστώσεως σημαντικών παρατυπιών. Με έγγραφο της 1ης Φεβρουαρίου 2001, η Επιτροπή απέρριψε το αίτημα αυτό, δηλώνοντας ωστόσο ότι τα σχετικά δικαιολογητικά θα λαμβάνονταν υπόψη κατά τη διαδικασία εκκαθαρίσεως των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, ώστε να μην επιβληθούν διορθώσεις. Υπέρβαση του ορίου 4 % που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 296/96 (βλ. ανωτέρω σκέψη 103) σημειώθηκε αποκλειστικά λόγω της σημαντικής αυξήσεως των ελέγχων από τις υπηρεσίες της Νομαρχίας Ηρακλείου.

- 109 Όμως, με έγγραφο της 6ης Νοεμβρίου 2003, η Επιτροπή θεώρησε ότι η διενέργεια των εν λόγω ελέγχων υπαγόταν στο άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 296/96. Συνεπώς, η Επιτροπή όφειλε να μην επιβάλει καμία διόρθωση ή, τουλάχιστον, να επιβάλει μικρότερη διόρθωση.
- 110 Όσον αφορά τη διόρθωση σχετικά με την ενίσχυση ανά εκτάριο για το ρύζι, η Ελληνική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι καθυστερήσεις που σημειώθηκαν οφείλονταν στην εξέταση ενστάσεων που στηρίζονταν σε λάθη καταχωρίσεως στοιχείων στη βάση δεδομένων. Όσον αφορά έναν από τους τρεις νομούς για τους οποίους πρόκειται, η καθυστέρηση οφειλόταν σε απεργία μιας ενώσεως γεωργικών συνεταιρισμών, περίσταση που συνιστά λόγο ανωτέρας βίας. Επομένως, οι επίμαχες καθυστερήσεις οφείλονταν σε εξαιρετικές περιστάσεις που αφορούν την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας. Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων αυτών, η Ελληνική Κυβέρνηση ζητεί την ακύρωση της προσβαλλομένης απόφασης, καθόσον επιβάλλει την επίδικη διόρθωση ή, επικουρικώς, τη μείωσή της στο 2 % των εκπρόθεσμων πληρωμών.
- 111 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', τελευταίο εδάφιο, του κανονισμού 296/96, ως διάταξη εισάγουσα εξαίρεση, πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά, ενώ το βάρος αποδείξεως το φέρει ο διάδικος που επικαλείται το άρθρο αυτό.
- 112 Όσον αφορά τις ενισχύσεις για τους βίκους, οι καθυστερήσεις πληρωμής πέραν του περιθωρίου του 4 % (βλ. ανωτέρω σκέψη 103) ήταν αδικαιολόγητες, δεδομένου ότι το σχετικό περιθώριο προβλέπεται προκειμένου να διευκολύνεται η εμβάθυνση των ελέγχων και η πραγματοποίηση συμπληρωματικών ελέγχων. Το αίτημα παρατάσεως της προθεσμίας υποβλήθηκε εξάλλου τρεις ημέρες πριν από την εκπνοή της συμπληρωματικής προθεσμίας και, συνεπώς, δεν μπορούσε να γίνει δεκτό. Από το έγγραφο VI/5330/97 προκύπτει ότι, όταν τα κράτη μέλη ζητούν παρέκκλιση λόγω

της διενέργειας συμπληρωματικών ελέγχων, πρέπει να αποδεικνύουν ότι τα αμφισβητούμενα ποσά υπερβαίνουν το όριο του 4 % των πραγματοποιηθεισών δαπανών. Η Επιτροπή δεν θεωρεί ότι οι ελληνικές αρχές δικαιολόγησαν δεόντως την υπέρβαση αυτή, ενώ το αίτημα περί παρατάσεως της προθεσμίας υποβλήθηκε οψίμως.

- 113 Το ίδιο ισχύει όσον αφορά την ενίσχυση ανά εκτάριο για το ρύζι. Η Ελληνική Κυβέρνηση δεν μπορεί να επικαλείται λόγους που ανάγονται στη δική της σφαίρα ευθύνης, όπως η εξέταση προσφυγών και ενστάσεων λόγω σφαλμάτων στη βάση δεδομένων, για να δικαιολογήσει την υπέρβαση των προθεσμιών.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 114 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι, όπως προκύπτει από τον πίνακα του σημείου Γ.1.1.4 της συνοπτικής εκθέσεως, η Επιτροπή εφάρμοσε, όσον αφορά την ενίσχυση για τους βίκους και την ενίσχυση ανά εκτάριο για το ρύζι, διορθώσεις ίσες προς τις μειώσεις που ήδη είχαν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο των μηνιαίων προκαταβολών δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 296/96.
- 115 Πρέπει επίσης να τονιστεί ότι, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 296/96 συνιστά διάταξη εισάγουσα εξαίρεση και πρέπει, συνεπώς, να ερμηνεύεται συσταλτικά.
- 116 Εξάλλου, οι δαπάνες χρηματοδοτήσεως που επιβαρύνουν το ΕΓΤΠΕ πρέπει να υπολογίζονται με βάση την υπόθεση ότι τηρήθηκαν οι προθεσμίες που προβλέπει η ισχύουσα γεωργική κανονιστική ρύθμιση. Κατά συνέπεια, οσάκις οι εθνικές αρχές προβαίνουν στην πληρωμή των ενισχύσεων μετά την εκπνοή της προθεσμίας, καταλογίζουν στο ΕΓΤΠΕ, όπως προκύπτει από την τέταρτη αιτιολογική σκέψη του

κανονισμού 296/96, δαπάνες αντικανονικές και, ως εκ τούτου, μη επιλέξιμες (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Οκτωβρίου 1999, C-253/97, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-7529, σκέψη 126). Κατά συνέπεια, το κράτος μέλος οφείλει να διαμορφώνει το σύστημα ελέγχου του λαμβάνοντας υπόψη την προθεσμία που τάσσει για τις πληρωμές το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1251/1999 (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Ιουνίου 2006, T-251/04, Ελλάδα κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψη 76). Επιπλέον, το περιθώριο του 4 % που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 296/96 χρησιμεύει ακριβώς για να παράσχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να διενεργούν συμπληρωματικούς ελέγχους διευκρινίζοντας συγχρόνως ότι ο αριθμός των μηνών καθυστέρησης δεν έχει καμία επίπτωση για τις πληρωμές που δεν υπερβαίνουν το όριο αυτό.

- 117 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, οι υπηρεσίες της Νομαρχίας Ηρακλείου ενημέρωσαν το Υπουργείο Γεωργίας για τα πρώτα αποτελέσματα των ελέγχων μόλις στις 19 Ιανουαρίου 2001, το δε Υπουργείο υπενθύμισε, με έγγραφο της 22ας Ιανουαρίου 2001, την υποχρέωση διενέργειας νέων ελέγχων σύμφωνα με το έγγραφο VI/7105/98 (βλ. ανωτέρω σκέψη 108). Με έγγραφο της 26ης Ιανουαρίου 2001 (Παρασκευή), το εν λόγω υπουργείο ζήτησε παράταση της προθεσμίας πληρωμής που έληγε στις 31 του ίδιου μήνα, χωρίς ωστόσο να προσδιορίσει την καλλιέργεια για την οποία επρόκειτο ούτε να παράσχει τα σχετικά δικαιολογητικά. Η αίτηση αυτή δικαίως απορρίφθηκε από την Επιτροπή με τηλεομοιοτυπία της 1ης Φεβρουαρίου 2001 ως ανακριβής και, κυρίως, υποβληθείσα με καθυστέρηση.
- 118 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η Επιτροπή ενέμεινε, με το έγγραφο της 6ης Νοεμβρίου 2003, στη θέση της ότι η ανάγκη πραγματοποίησης συμπληρωματικών ελέγχων την οποία επικαλούνταν οι ελληνικές αρχές δεν έπρεπε να υπερβαίνει το περιθώριο του 4 % (βλ. ανωτέρω σκέψη 103).
- 119 Ως εκ τούτου, η Ελληνική Κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 2, τελευταίο εδάφιο, του κανονισμού 296/96 πληρούνταν όσον αφορά τις καθυστερήσεις πληρωμής της ενισχύσεως για τους βίκους.

120 Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά την ενίσχυση ανά εκτάριο για το ρύζι. Πράγματι, ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή ότι το κράτος μέλος δεν μπορεί να δικαιολογήσει καθυστερημένες πληρωμές επικαλούμενο ελλείψεις αφορώσες τις εθνικές διαδικασίες και τις συναφείς προσφυγές. Εξάλλου, ούτε το επιχείρημα που στηρίζεται στην απεργία την οποία επικαλούνται οι ελληνικές αρχές ως περίπτωση ανωτέρας βίας μπορεί να ευδοκιμήσει. Το μόνο έγγραφο που αναφέρεται στο γεγονός αυτό είναι ένα έγγραφο της Νομαρχίας Ημαθίας προς το Υπουργείο Γεωργίας, με ημερομηνία 25 Οκτωβρίου 2001, το οποίο εξηγεί ότι η εν λόγω απεργία είχε ως συνέπεια την καθυστερημένη αποστολή, στις 30 Απριλίου 2001, των αποτελεσμάτων της εξέτασης των προσφυγών. Η απεργία αυτή προκάλεσε καθυστέρηση στην εξέταση των προσφυγών που ασκήθηκαν λόγω λαθών στις πληρωμές της ενισχύσεως, περιπλοκή καταλογιστέα στο κράτος μέλος. Η Ελληνική Κυβέρνηση δεν προσκόμισε, εξάλλου, κανένα στοιχείο σχετικά με τη διάρκεια της εν λόγω απεργίας ή με το αν η απεργία αυτή ήταν απρόοπτη ή όχι. Κατά συνέπεια, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

121 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί στο μέτρο που επιβάλλει στην Ελληνική Δημοκρατία διόρθωση βάσει υπολογισμού ύψους 200 146,68 ευρώ για τα οικονομικά έτη 1996 έως 1998 (ενίσχυση στην κατανάλωση ελαιολάδου), ενώ η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί κατά τα λοιπά.

Επί των δικαστικών εξόδων

122 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Επειδή η Ελληνική Δημοκρατία ηττήθηκε ως προς περισσότερα αιτήματα της προσφυγής, πρέπει να οριστεί ότι θα φέρει, πέραν των δικών της δικαστικών εξόδων, το 70 % των δικαστικών εξόδων της Επιτροπής, ενώ η τελευταία θα φέρει το 30 % των εξόδων της.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση 2005/354/ΕΚ της Επιτροπής, της 29ης Απριλίου 2005, σχετικά με τον αποκλεισμό από την κοινοτική χρηματοδότηση ορισμένων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), τμήμα Εγγυήσεων, στο μέτρο που επιβάλλει στην Ελληνική Δημοκρατία διόρθωση βάσει υπολογισμού ύψους 200 146,68 ευρώ για τα οικονομικά έτη 1996 έως 1998 (ενίσχυση στην κατανάλωση ελαιολάδου).
- 2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.
- 3) Η Ελληνική Δημοκρατία φέρει, πέραν των δικαστικών εξόδων της, το 70 % των δικαστικών εξόδων της Επιτροπής, η δε τελευταία φέρει το 30 % των εξόδων της.

Pirrung

Forwood

Παπασάββας

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Σεπτεμβρίου 2007.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

J. Pirrung

Πίνακας περιεχομένων

Νομικό πλαίσιο	II - 3479
Ιστορικό της διαφοράς	II - 3482
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	II - 3484
Επί του βασίμου της προσφυγής	II - 3485
Επί των αροτραίων καλλιεργειών	II - 3485
Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση	II - 3485
Η συνοπτική έκθεση	II - 3488
Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την κατά χρόνο αναρμοδιότητα της Επιτροπής	II - 3490
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3490
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3492
Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από πλάνες περί το δίκαιο και περί τα πράγματα σε συνδυασμό με ανεπαρκή αιτιολογία	II - 3496
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3496
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3498
Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από τη μη τήρηση του εγγράφου VI/5330/97 και την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, από πλάνη περί το δίκαιο και από ανεπαρκή αιτιολογία όσον αφορά τον συντελεστή της επίμαχης κατ' αποκοπή διορθώσεως	II - 3501
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3501
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3504

Επί του ελαιολάδου	II - 3505
Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση	II - 3505
Η συνοπτική έκθεση	II - 3505
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3506
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3507
Επί του δημοσιονομικού ελέγχου	II - 3511
Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση	II - 3511
Η συνοπτική έκθεση	II - 3513
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3513
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3516
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 3518